

Södertörnsekologernas groddjursprojekt 2008

Bilaga 2: Haninge kommun



Södertörnsekologerna
Kommunal naturvårdssamverkan

Södertörnsekologerna är ett samverkansforum för nio kommuner på Södertörn med omnejd.

Rapporten redogör för resultat från ett projekt som är finansierat av Stockholms Läns Landsting och de medverkande kommunerna.

Projektledare, redaktör: Susann Östergård (Stockholms stad).

Projektgrupp: Britta Ahlgren (Botkyrka kommun), Erik Wijnbladh (Haninge kommun), Nicklas Johansson, Thomas Strid och Tiina Laantee (Huddinge kommun), Mikael Essmyren (Nykvarns kommun), Gun Svedman (Nynäshamns kommun), Maria Kavcic och Karina Hälleberg (Salems kommun), Gunilla Hjorth (Stockholms stad), Bo Ljungberg och Bjarne Tuttunen (Södertälje kommun) samt Göran Bardun (Tyresö kommun).

Fälтарbetet har utförts av Ida Ahlbeck och Sebastian Bolander.

Författare: Sebastian Bolander och Södertörnsekologerna.

Expertkontakter: Torbjörn Peterson, Stefan Lundberg (Naturhistoriska Riksmuseet), Joakim Pansar och Mats Nordin (Länsstyrelsen i Stockholms län), Isak Isaksson (Naturskyddsföreningen), Mattias Sterner (Länsstyrelsen i Dalarnas län), Cecilia Journath-Pettersson och Daniel Gustafson (Länstyrelsen i Örebro län) m.fl.

Läs mer om Södertörnsekologerna på www.sodertornsekologerna.org.

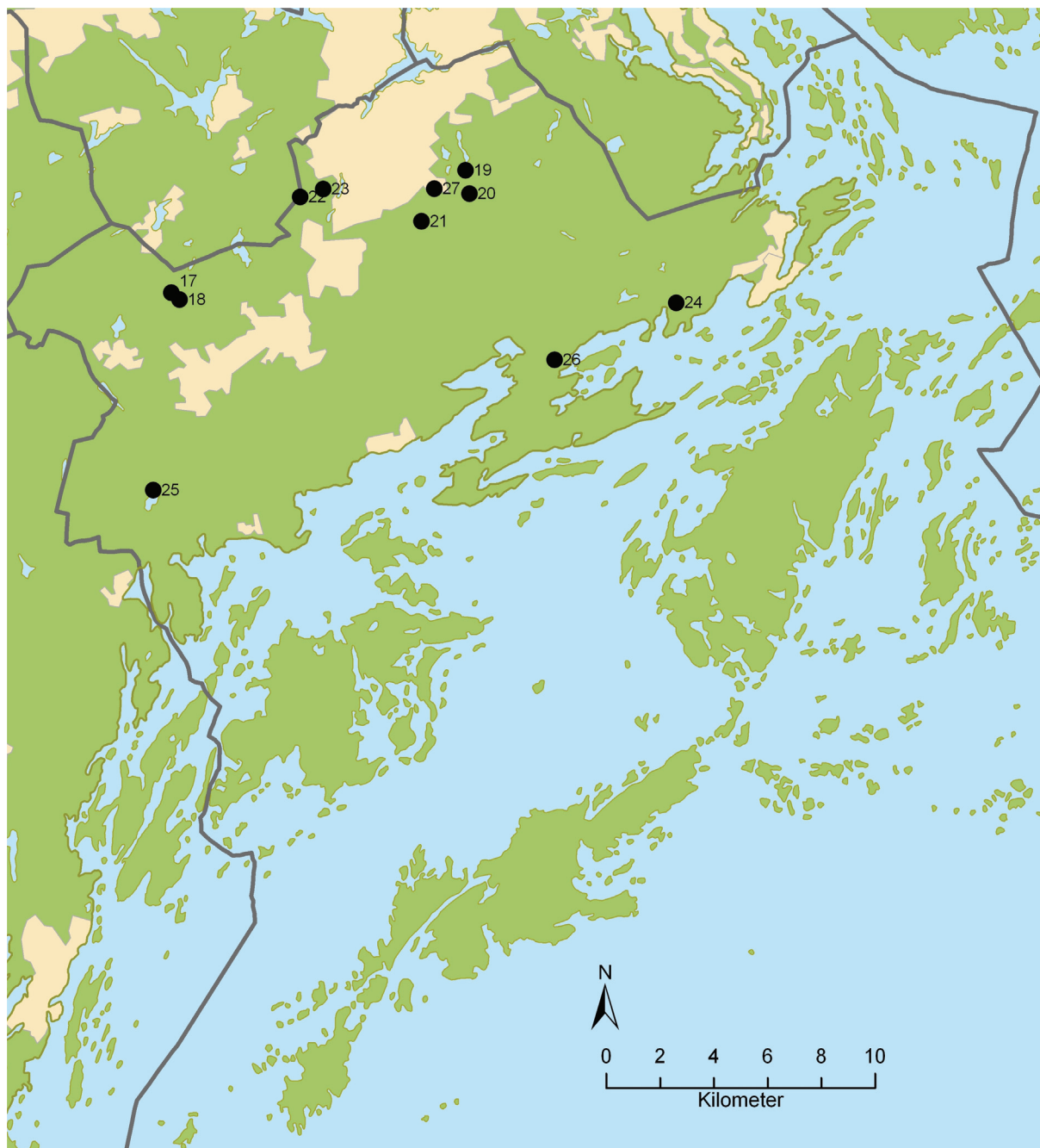
Fotografierna på framsidan visar inventerarna, Sebastian Bolander och Ida Ahlbeck, med större vattensalamander. På bilden högst upp, till höger, syns paddor och nedan, till vänster, är en larv av större vattensalamander. Fotografiet på Sebastian Bolander är taget av Ida Ahlbeck och de övriga bilderna är tagna av Sebastian Bolander.

Utgivningsår: 2009. **Version:** 1: 2009-04-28.

ISSN: 1651-856X.

Rapporten finns som pdf på Södertörnsekologernas hemsida.

Elva groddjurslokaler inventerade i HANINGE KOMMUN 2008



INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Elva inventerade groddjurslokaler	3
Inventerade vattentyper	3
Påträffade arter	3
Hot och behov av åtgärder	5
Inventerade lokaler	6
TORNBERGASJÖN	6
SANDTAGET	7
TYRESTATRÄSKET	8
HANINGEALPEN	9
SKUTAN	9
TRYLEN	10
KOLARSTIGEN	11
SANDEMAR	12
TRÄSKSJÖN	13
GÅLÖ	14
SVARTBÄCKEN	15
Samlad tabell	17



Bilderna visar de groddjur som finns i Stockholms stad. Från vänster ses vanlig padda (*Bufo bufo*), åkergroda (*Rana arvalis*), vanlig groda (*Rana temporaria*), större vattensalamander (*Triturus cristatus*) och vanlig vattensalamander (*Triturus vulgaris*). Fotograf: Sebastian Bolander.

Fotografier av Sebastian Bolander.

Kartillustrationer sammanställda av Göran Bardun, Tyresö kommun (kommunkartan med alla lokaler) och Sebastian Bolander (illustrationerna för de enskilda lokalerna).

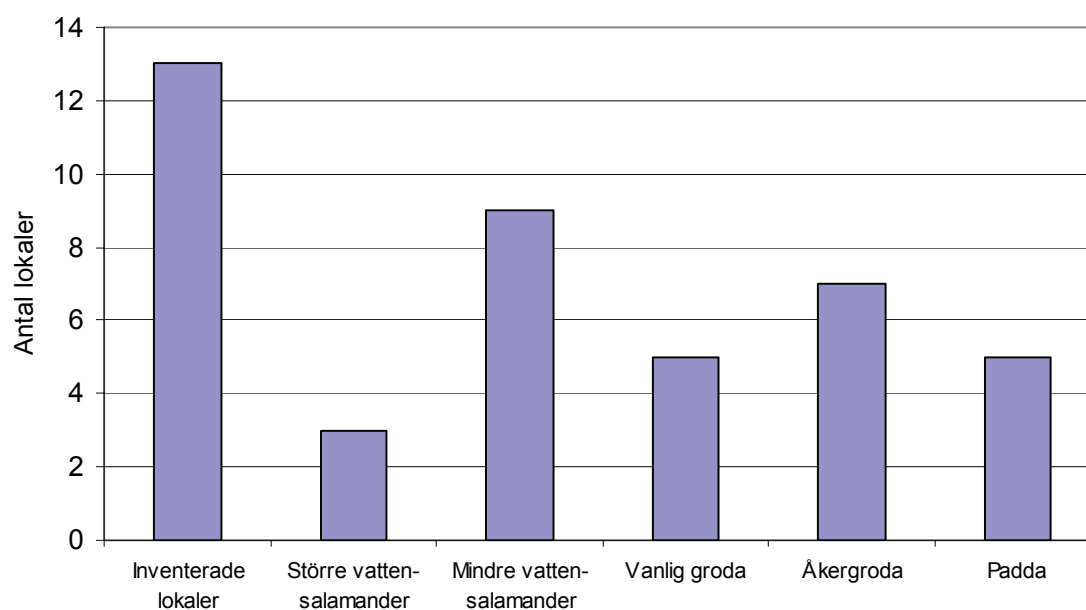
ELVA INVENTERADE GRODDJURSLOKALER

Inventerade vattentyper

Vattentyp	Antal lokaler	Namn
Sjö	4	Tornbergasjön Trylen (Hanninge-sidan) Sandemar Träsksjön
Naturligt öppet småvatten	1	Kolarstigen
Anlagt småvatten	4	Sandtaget Tyresta träsket Hanningealpen Skutan
Skogsklädd våtmark/Skogskärr		Gålö
Öppen våtmark/Öppet kärr	1	Svarbäcken
Summa	11	

Påträffade arter

Art	Antal lokaler där arten påträffats				Vattentyp
	Adulter		Larver		
	Antal lokaler	Andel (%)	Antal lokaler	Andel (%)	
Större vattensalamander	3	27	0	0	Öppet kärr (1 lokal) Anlagt småvatten (2 lokaler)
Mindre vattensalamander	9	82	0	0	Sjöar (3 lokaler) Naturligt öppet småvatten (1 lokal) Skogskärr (1 lokal) Öppet kärr (1 lokal) Anlagt småvatten (3 lokaler)
Vanlig groda	5	45	5 Obs. larv obestämd svanslös art	45	Sjö (1 lokal) Naturligt öppet småvatten (1 lokal) Skogskärr (1 lokal) Anlagt småvatten (2 lokaler)
Åkergroda	7	64	5 Obs. larv obestämd svanslös art	45	Sjöar (2 lokaler) Naturligt öppet småvatten (1 lokal) Skogskärr (1 lokal) Anlagt småvatten (3 lokaler)
Vanlig padda	5	45	5 Obs. larv obestämd svanslös art	45	Sjöar (3 lokaler) Anlagt småvatten (2 lokaler)

Antal lokaler med groddjur

Bilden visar större vattensalamander (nederst) och mindre vattensalamander (överst). Fotograf: Sebastian Bolander.

Hot och behov av åtgärder

Följande hot mot groddjuren finns på de inventerade lokaler:

- Uttorkning av leklokaler
- Predation av fisk
- Biltrafik

Uttorkning av leklokaler – aktuellt på 2 platser

Uttorkningsrisk fanns på två lokaler: Sandtaget och Svartbäcken. Båda lokalerna var bebodda av större vattensalamander.

Förslag till åtgärd: Lekvattnen restaureras eller djupare delar grävs där vattnet kan hållas kvar under hela groddjurens vattenlevande stadium, dvs. under mars/april till september. Vid restaurering eller modifiering av det befintliga lekvattnet är det viktigt att man ej gör ett för stort ingrepp, utan endast stör en del av lekvattnet. Organismer kan sedan ta sig från den ostörda delen till den modifierade och i viss mån återskapa den ursprungliga artsammansättningen. Lösningen kan även vara att anlägga nya dammar intill den befintliga lokalen.

Predation från fisk – på 4 platser observerades fisk

Fisk fanns på fyra av lokalerna, enligt observation: Sandemar, Träksjön, Gålö, Tyresta träsket. Fisk vilket medför predation på aduler av salamandrar samt ägg och larver av groddjur.

Eventuellt kan fisk finnas även på två ytterligare lokaler: Trylen och Tornbergasjön, dock noterades inga fiskar här under inventeringen. Detta kan vara en anledning till att antalet lokaler med större vattensalamander var relativt lågt.

Förslag till åtgärd: Anlägg fiskfria dammar intill de befintliga lekvattnen. Då det i dag på flera platser anlagts dammar av olika typer (bland annat groddammar), bör utförandet och resultaten av dessa studeras innan det bestäms hur och var den nya dammen skall anläggas.

Biltrafik – ett direkt hot på 3 platser

På tre lokaler (Skutan, Sandemar och Gålö) hotas groddjuren av trafiken under vandringen till och från leklokalerna.

Förslag till åtgärd: Genom att anlägga grodtunnlar och/eller ledstaket samt genom att sätta upp varningsskyltar på de aktuella vägsträckorna kan problemen minskas.

INVENTERADE LOKALER**TORNBERGASJÖN**

Id: 17**Position:**

X: 6559082

Y: 1626975

Påträffade arter:

Mindre vattensalamander

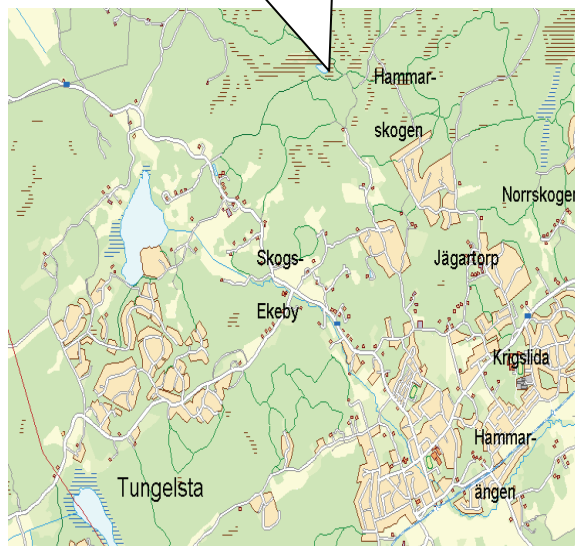
Åkergroda

Vattentyp:

Sjö

**Hot:**

Till synes inga hot.

Förslag till åtgärder:Inga åtgärder anses
nödvändiga.**Lokalbeskrivning:**Skogssjö, cirka 6000 m² stor, i myr med gammal tallskog runt utmed Sörmlandsleden.

Djupet är okänt. Vitmossa, skvattram och starr växer runt stranden. Förutom några enstaka näckrosor, finns det knappt någon växtlighet i vattnet. Stränderna är flacka, botten är dock bråddjup, och lokalen är marginellt beskuggad.

SANDTAGET

Id: 18

Position:

X: 6558840

Y: 1627288

Vattentyp:

Anlagt småvatten

Påträffade arter:

Större vattensalamander

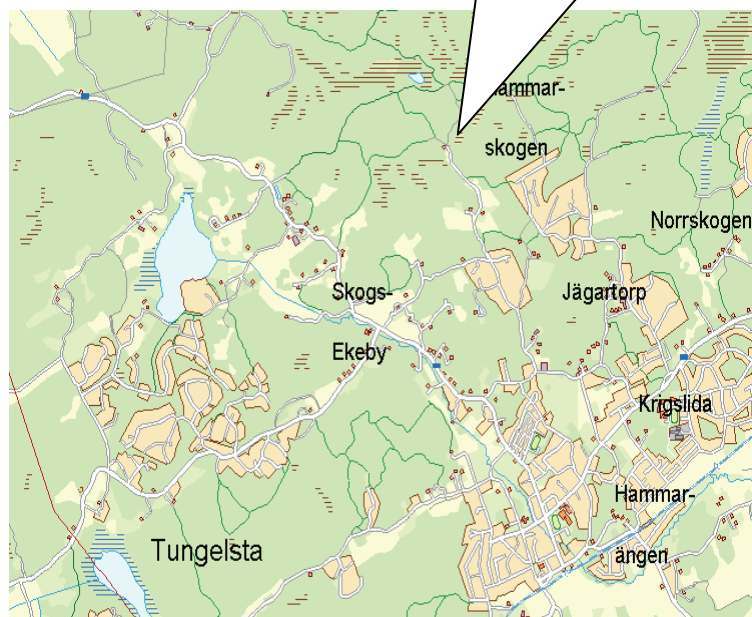
Mindre vattensalamander

Hot:

Uttorkning hotar
reproduktionen då ynglen
behöver vatten över hela
sommaren.

Förslag till åtgärder:

Lokalen måste förbättras
så att den håller vatten
under hela sommaren.
Åtgärden gynnar
groddjurslarvernas
utveckling till landliv.



Lokalbeskrivning:

Gammalt grustag i barrskog, cirka 900 m² stort och 0,7 meter djupt.

I vattnet fanns sparsam växtlighet av bland annat ljung. Stränderna är till hälften flacka och till hälften branta, och lokalen är marginellt beskuggad.

I juni 2008 var sandtaget uttorkat.

TYRESTATRÄSKET

Id: 19

Position:

X: 6564014

Y: 1637769

Påträffade arter:

Vanlig groda

Åkergroda

Vanlig padda

Vattentyp:

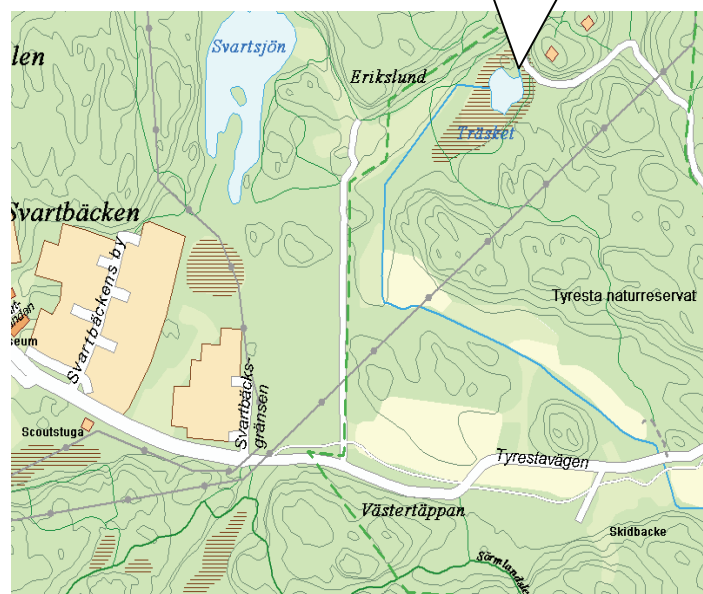
Viltvatten

Hot:

Fisk, framför allt vid utloppet.

Förslag till åtgärder:

Inga förslag till åtgärder.



Lokalbeskrivning:

Våtmark i barrskogsdominerad blandskogskog.

Inventeringen gjordes på den östra stranden. Stränderna är tuviga, med gungfly och en diffus strandlinje. Den södra och västra stranden är bevuxen med täta videsnår. Stränderna är flacka och lokalen är måttligt beskuggad.

HANINGEALPEN

Id: 20

Position:

X: 6563142

Y: 1637946

Påträffade arter:

Mindre vattensalamander

Vanlig groda

Åkergroda

Vanlig padda

Vattentyp:

Anlagt småvatten

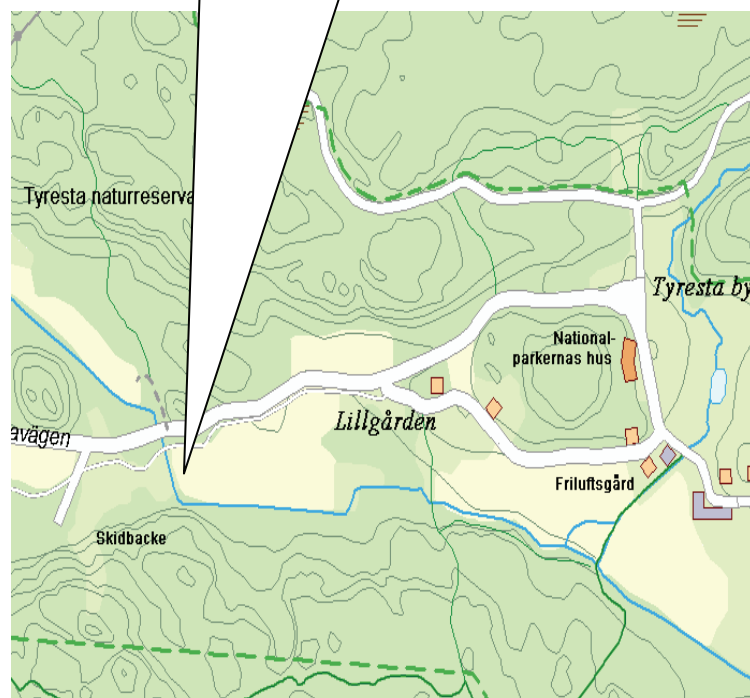


Hot:

Till synes inga hot.

Förslag till åtgärder:

Inga åtgärder anses nödvändiga.



Lokalbeskrivning:

Lokalen består av en damm, cirka 1000 m² stor och 1 meter djup, belägen vid foten av en skidbacke i Tyresta.

Det växer kaveldun, vass, vattenpest och starr i vattnet. I närområdet finns gräsmark som troligen är hävdad med slätterbalk, en gammal skidbacke som är ohävdad, blandskog och en gångstig löper förbi dammen. Stränderna är flacka och lokalen är måttligt beskuggad.

SKUTAN

Id: 21

Position:

X: 6562059

Y: 1636199

Påträffade arter:

Större vattensalamander

Mindre vattensalamander

Åkergroda

Vattentyp:

Viltvatten

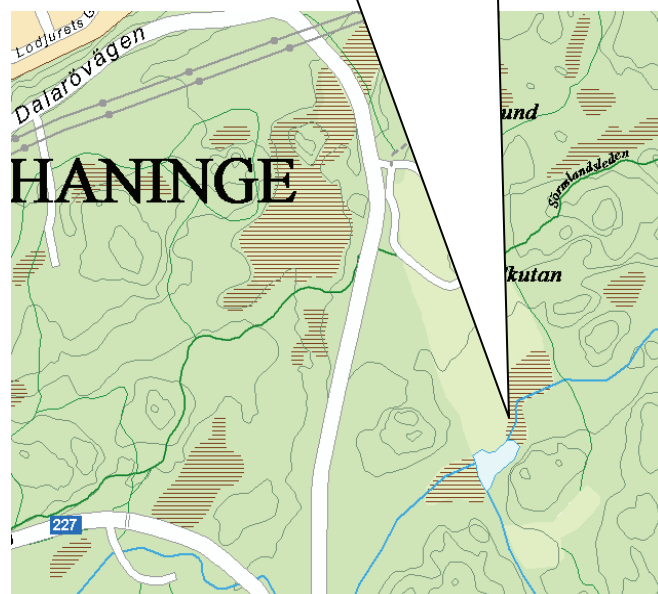


Hot:

Groddjurens vandringar kan begränsas av en bilväg i väst.

Förslag till åtgärder:

Inga förslag till åtgärder.



Lokalbeskrivning:

Vattensamling i relativt öppen terräng med skog i öster. Norra stranden inventerades.

Ett fågeltorn finns på norra stranden. Vass, kaveldun och starr växer i vattnet. Betesmark för hästar, ohävdad gräsmark och barrskogsdominerad blandskog finns närmast vattnet. Stränderna är flacka och lokalen är måttlig beskuggad.

TRYLEN

Id: 22

Position:

X: 6562807

Y: 1631652

Påträffade arter:

Mindre vattensalamander

Vanlig padda

Vattentyp:

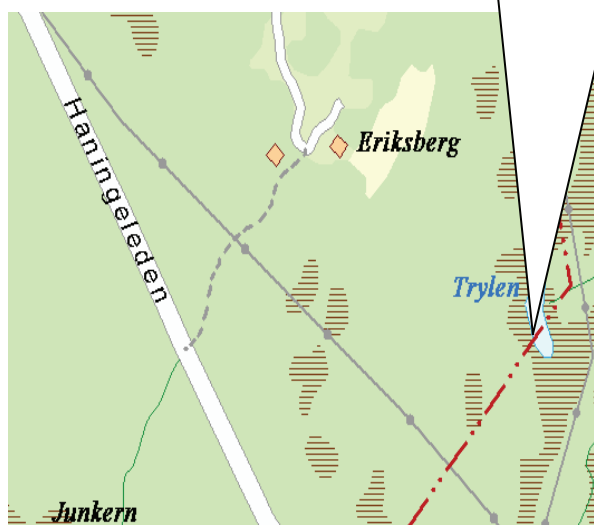
Sjö

Hot:

Till synes inga hot

Förslag till åtgärder:

Inga åtgärder anses
nödvändiga



Lokalbeskrivning:

Liten skogssjö i myr med barrskog runt om. Sydöstra stranden inventerades.

Sjön ligger vid gränsen till Huddinge kommun. Stränderna är flacka och består till stor del av gungfly av mossa beväxten med vass, ljung, pors, ag och starr. Botten är bråddjup, och lokalen är marginellt beskuggad. I vattnet finns knappt någon växtlighet, endast ett fåtal näckrosor.

Även andra sida av sjön inventerades, se bilaga 3, Huddinge kommun.

KOLARSTIGEN

Id: 23

Position:

X: 6563137

Y: 1632495

Vattentyp:

Naturlig öppet
småvatten

Påträffade arter:

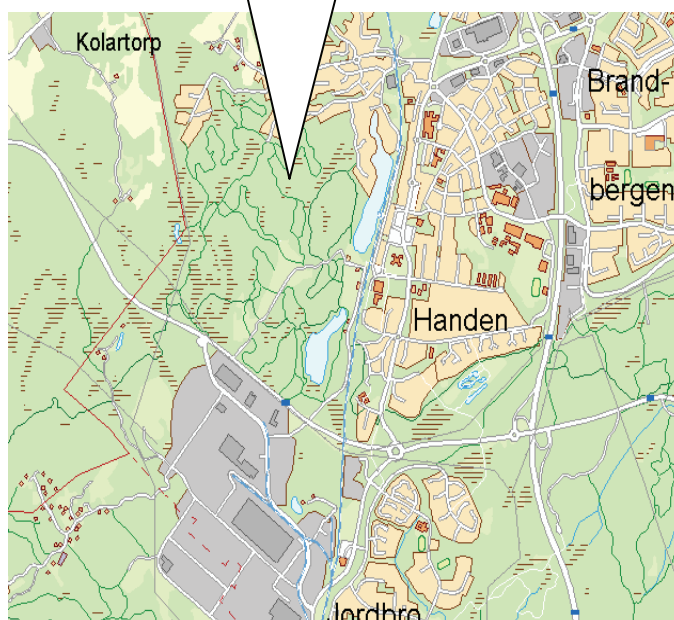
Mindre
vattensalamander
Vanlig groda
Åkergroda

Hot:

Tillsynes inga hot.

Förslag till åtgärder:

Inga åtgärder anses
nödvändiga.



Lokalbeskrivning:

Tre små vattensamlingar i våtstråk i barrskogsdominerad blandskog, cirka 3-5 m² stora och 1 meter djupa.

Två klarvattenpölar och en mer humös pöl. Vitmossa växer runt kanten på groparna. Salix växer mellan motionsspåret som löper förbi vattensamlingarna. Stränderna är flacka och lokalerna är måttligt beskuggade.

SANDEMAR

Id: 24

Position:

X: 6559361

Y: 1654720

Vattentyp:

Sjö

Påträffade arter:

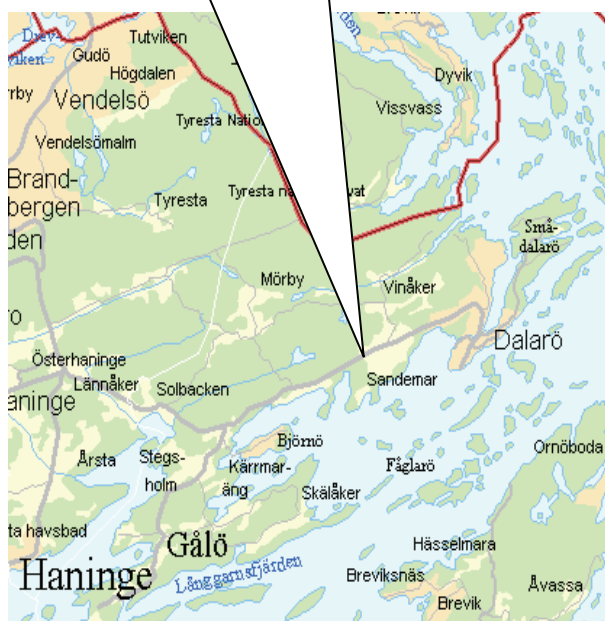
Vanlig padda

Hot:

I sjön finns fisk som äter groddjur. Groddjurens vandringar kan begränsas av väg i norr.

Förslag till åtgärder:

Inga åtgärder anses nödvändiga i dagsläget. Om man i framtiden finner fler arter groddjur i området, bör man anlägga ett par groddammar.



Lokalbeskrivning:

Igenvuxen havsvik med tjocka vassbälten runt stränderna.

En kanal finns kvar till havet genom vassen. Den norra stranden, cirka 200 m² stor och mer än 1 meter djup, inventerades. I lokalens närområde finns betesmark och fuktig lövskog och barrskogsdominerad blandskog, något längre bort finns åkermark. Stränderna är flacka men botten bråddjup och lokalen är marginellt beskuggad. I sjön finns fisk.

Norr om lokalen finns Dalarövägen som gör det svårt för groddjuren att vandra till och från vattnet.

TRÄSKSJÖN

Id: 25

Position:

X: 6551725

Y: 1626546

Vattentyp:

Sjö

Påträffade arter:

Mindre vattensalamander

Vanlig groda

Åkergroda

Vanlig padda



Hot:

I sjön finns fisk som äter groddjur.

Förslag till åtgärder:

Inga förslag till åtgärder



Lokalbeskrivning:

Nordvästra stranden inventerades.

Djupet på lokalen är cirka 1 meter. Vass, kaveldun och lite näckrosor växer i strandzonen. Högre upp på stranden finns ohävdad gräsmark. Runtom finns barrskogsdominerad blandskog. Stränderna är flacka och lokalen är inte beskuggad.

I sjön finns fisk som äter groddjur.

GÅLÖ

Id: 26

Position:

X: 6557077

Y: 1641317

Vattentyp:

Skogskärr

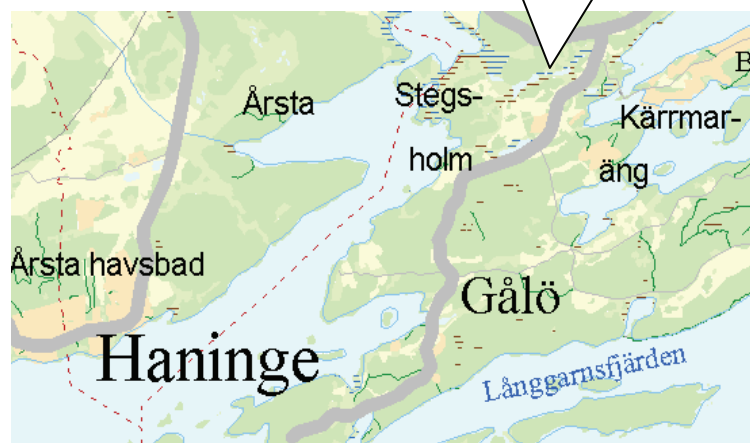
Påträffade arter: Mindre vattensalamander, vanlig groda och vanlig padda.

Hot:

Fisk finns och kan äta groddjur. Norr och öster om lokalen finns vägar som kan begränsa groddjurens vandring till och från lokalen.

Förslag till åtgärder:

Inga förslag till åtgärder



Lokalbeskrivning:

Igenvuxen havsvik med vass på gungfly.

Området som inventerades var östra stranden, samt en "tjärn" i vassgungflyt lägre in i viken mot nordöst. Vattendjupet var drygt 1 meter. I närområdet finns gräsmark, blandskog och åkermark samt några villor. Stränderna är flacka och sankar med många småpölar på stranden. Lokalen är marginellt beskuggad. Predation av fisk finns.

Norr och öster om lokalen finns vägar som kan begränsa groddjurens vandring till och från lokalen.

SVARTBÄCKEN

Id: 27

Position:

X: 6563285

Y: 1636629

Vattentyp:

Öppet kärr

Påträffade arter:

Större vattensalamander

Mindre

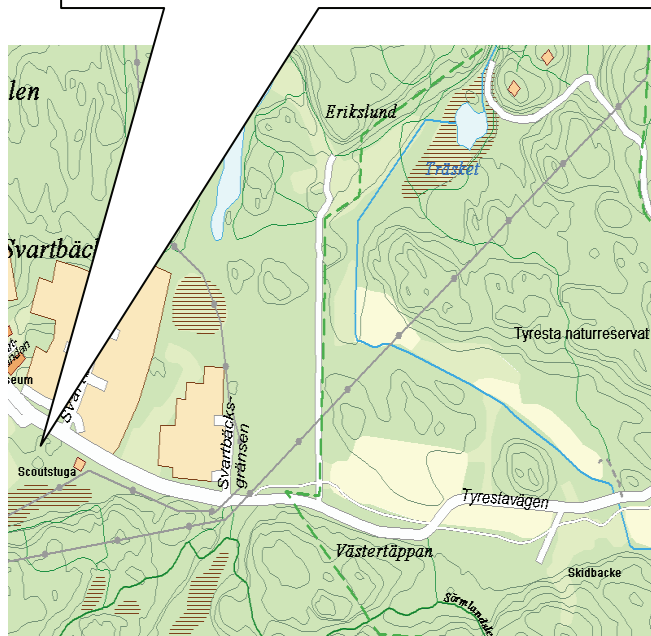
vattensalamander

Hot:

Då lokalen är grund riskerar den att torka ut innan groddjurslarverna utvecklats färdigt.

Förslag till åtgärder:

Lokalen bör grävas ut så att vatten kan garanteras över hela sommaren tills groddjurslarverna utvecklats till landlevande stadium.



Lokalbeskrivning:

Kärr, cirka 50 kvadratmeter stort och 0,3 meter djupt.

Kärret ligger i ett skogsparti mellan fotbollsplanen vid Svartbäcksskola och Tyrestavägen. I vattnet växer kaveldun, starr och kråklöver. Stränderna är flacka och lokalen är måttligt beskuggad.

Runtom växer blandskog och lite längre bort ligger skolan.

SAMLAD TABELL

Data om de lokaler som inventerades i Haninge kommun. Tv =mindre vattensalamander, Rt =vanlig groda, Ra =åkerroda, Bb= vanlig padda, ob=obestämd. Obestämda groddjur (ob) anges som stjärtlösa (salamandrar) eller stjärtlösa (grodor eller padda).

ID	LOKAL	VATTENTYP	FÖREKOMST				Adulta groddjur				SPEL				ÄGGSSAMLINGAR				LARVER					
	Nr		1=ja	U=nej				Maximalt antal vid besök																
17	Tombegaväsjön	Sjö	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	>200
18	Sandtaget	Anlagt småvatten	1	1	0	0	2	>25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19	Lyrsta träsket	Anlagt småvatten	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	-	0	0	0
20	Haningeälven	Anlagt småvatten	0	1	1	1	1	0	2	0	0	0	>25	4	1	1	1	10	0	0	0	0	0	101-200
21	Skutan	Anlagt småvatten	1	1	0	1	0	2	>25	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Ljulen, Haningesidan	Sjö	0	1	0	0	1	0	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	>200
23	Kolarstigen	Naturligt öppet småvatten	0	1	1	1	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
24	Sandemar	Sjö	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	-	0	0	0	0
25	Traskjön	Sjö	0	1	1	1	1	0	1	0	3	1	0	1	1	1	0	3	0	0	0	0	0	>200
26	Ljålo	Skogskarr	0	1	1	1	0	0	22	0	0	3	0	0	1	1	0	0	20	0	0	0	0	>200
27	Svanbacken	Uppet karr	1	1	0	0	0	6	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Södertörnsekologerna är ett forum för regional samverkan mellan kommunerna Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Stockholm, Södertälje och Tyresö.

Södertörnsekologerna har sedan 1990 kartlagt växt- och djurarter, ekosystem och naturvärden samt på andra sätt arbetat med naturvård på Södertörn med omnejd.

År 2008 har Södertörnsekologerna med finansiering från kommunerna och Stockholms Läns Landstings miljöanslag inventerat groddjur på 151 platser.

Vanlig padda



Bufo bufo

Åkergröda



Rana arvalis

Vanlig gröda



Rana temporaria

Större vattensalamander



Triturus cristatus

Mindre vattensalamander



Triturus vulgaris

 **Regionplane- och trafikkontoret**
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING



tyresö kommun



LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN